

Bc. Milan HEJDA, *Pozemkové knihy Kardašovy Řečice 17. století*. (Diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2022, 290 s. včetně příloh a pramenné edice.

Posudek oponenta diplomové práce

Po úspěšně obhájené bakalářské práci obsahující studii o měšťanských testamentech z Kardašovy Řečice z let 1652–1725 a jejich edici (České Budějovice 2020) se Bc. Milan Hejda rozhodl zasvětit svou diplomovou práci *Pozemkové knihy Kardašovy Řečice 17. století* zkoumání dalšího neméně zajímavého a důležitého pramene a současně i jeho edičnímu zpřístupnění, a to dvěma pozemkovým knihám vedeným pro tamní měšťany.

Předloženou diplomovou práci tvoří téměř stostránková úvodní odborná studie věnovaná problematice pozemkových knih se zvláštním zřetelem k oběma zkoumaným a editovaným exemplářům, na kterou navazuje soubor příloh, z nichž nejrozsáhlejší je bezmála dvoust stránková edice těchto pramenů.

Úvodní studie je logicky rozčleněna do několika kapitol. V úvodu autor osvětluje svůj badatelský záměr, stejně jako informační a pramennou základnu, které měl k dispozici. Druhá kapitola je věnována zevrubnému přiblížení dějin Kardašovy Řečice a okolního panství. V třetí kapitole je teoreticky pojednáno o pozemkových knihách jako o specifickém typu dokumentu, o jejich dosavadním zkoumání, o terminologii a také o jejich pramenné hodnotě. Následující čtvrtá kapitola se zaměřuje na charakteristiku pozemkových knih jako specifického typu písemného pramene diplomatické povahy, popisuje obě studované a editované knihy a přináší pečlivý rozbor jejich vnějších a vnitřních znaků. V nejrozsáhlejší páté kapitole, která představuje vedle ediční části jádro předložené diplomové práce, odvedl autor skutečně velký výkon. Zaměřil se na jednotlivé segmenty, o nichž lze v prameni nalézt relevantní údaje, a tyto informace zhodnotil a uvedl do širších souvislostí. Hojně zde cituje z obou pozemkových knih ze 17. století, ale také zde využívá již dříve získané poznatky ze své bakalářské práce o testamentech, stejně jako z bohaté sekundární literatury k tématu, kterou prostudoval. V závěru pak shrnuje své poznatky a poté připojuje edici obou studovaných pozemkových knih.

Po stránce metodologické jde o práci zvládnutou mimořádně dobře a prakticky zde není, co by autorovy mohlo být vytknuto. Po zevrubné analýze obou knih pečlivě shrnul získané údaje, které konfrontoval a porovnal s dalšími prameny, zejména s matrikami, s edicemi pramenů hromadné povahy, případně s informacemi ze sekundární literatury. Přináší zde zajímavé postřehy, jako například při zhodnocení dopadů třicetileté války, při detailní rekonstrukci posloupnosti držitelů gruntů nebo úředního postupu, který se v Kardašově Řečici v 17. století uplatňoval při zápisech do pozemkových knih. Všímá si struktury vkladů a specifik jejich obsahu s ohledem na zaznamenávané skutečnosti, což lze považovat za velmi přínosné pro raně novověké diplomatické výzkumy. V podstatě bez chyb je i ediční část, o které se ještě níže zmíním podrobněji.

Po obsahové a faktografické stránce je práce rovněž velmi zdařilá a informačně bohatá, neboť vychází z dosud neprozkoumaného archivního materiálu, který touto cestou zpřístupňuje badatelské veřejnosti. Přináší řadu nových a zajímavých poznatků o pozemkové knize jako takové a zejména o jejím významu pro běžný právní a společenský život držitelů městských gruntů. Vyvozuje z nich také závěry o majetkové situaci a hospodářské síle jednotlivých měšťanů s ohledem na jejich platební morálku při odvodu vejruňků nebo splátek. Zajímavý je také lingvistický exkurz o vývoji jmen a příjmení ve zkoumaném městě.

Samostatnou poznámku je třeba věnovat velmi rozsáhlému a pečlivě zpracovanému poznámkovému aparátu, který má charakter téměř jakési „řečické encyklopedie“ či „řečického *who is who*“. Zde se autor práce naplno projevil jako zapálený genealog, neboť zde shromáždil skutečně úctyhodnou sumu informací téměř o každé osobnosti či osobě, která se kdy zajímala o historii Kardašovy Řečice, zasáhla do ní nebo se o toto sídlo zasloužila nějak jinak. Škoda jen, že všechny tyto četné klady nejsou doplněny o stejně precizní finální redakci textu, neboť nejen v úvodní studii, ale právě i v poznámkovém aparátu se nachází poměrně velký počet překlepů, drobných gramatických či syntaktických chyb a nedokončených vět nebo myšlenek. Pravděpodobně se autor velice soustředil na perfektní ediční výkon a poté poněkud „zápasil“ se zbývajícím časem, což ale nijak nesnižuje hodnotu jím odvedené práce ani jeho odbornou erudici, kterou prokazuje na každé stránce svého textu.

Položku, k níž je třeba se vyjádřit samostatně, pak představuje edice shora uvedených dvou pozemkových knih pro město Kardašovu Řečici. I tato část práce je mimořádně zdařilá. Autor v ediční poznámce nastiňuje svůj postup, který pak důsledně dodržuje. Edice je zpracována jako plnotextová vědecká, a to pečlivě a bezchybně (vzhledem k rozsahu edice od několika nalezených překlepů odhlížím!). Na místech, kde to bylo třeba, je opatřena vysvětlujícími poznámkami, které případného čtenáře informují o řadě dalších skutečností a uvádějí některé údaje z pramene do širšího kontextu.

V práci jsou obsaženy i další nezbytné součásti jako seznam zkratk, seznam použitých pramenů, sekundární literatury a internetových zdrojů, seznam příloh a vhodně vybrané obrazové přílohy doplňující pramennou edici.

Diplomovou práci Bc. Milana Hejdy lze označit za skutečně mimořádně zdařilou. S potěšením ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.